

JOSEF VÁCHAL

(1884 – 1969)

VĚDECKÁ KNIHOVNA
UNIVERZITY J. E. PURKYNĚ
V ÚSTÍ NAD LABEM

130. výročí narození

Dne **23. září 1884** se narodil český spisovatel, malíř, grafik, knihař, řezbář, a filozof, **Josef Váchal**.

Pocházel z Milavče u Domažlic, kde se narodil jako **nemanželské dítě**. Otec Josef Šimon Aleš (bratranec Mikoláše Alše) pracoval celý život jako podučitel, překládal, vydával okultní literaturu a byl jedním z prvních propagátorů lyžování (pod přízviskem Aleš-Lyžec). První dva roky byl opatrován strýcem ve Velvarech, poté ho **vychovávali v Písku otcovi rodiče**. Po neúspěšném studiu na gymnáziu v Písku se začal roku 1898 učit **knihářem v závodě v Praze**. U rodičů, zejména u matky, střídavě pobýval až po vyučení (1902). V letech 1903–04 pracoval jako **knihářský dělník**

v Bělé pod Bezdězem, záhy však zaměstnání opustil a **rozhodl se stát umělcem**. Na doporučení Mikoláše Alše se výtvarně vzdělával

v soukromých školách u krajináře Aloise Kalvody (1904), Rudolfa Béma (1905–06) a na grafické škole Antonína Herverta. V roce 1903 vstoupil do pražské Theosofické společnosti, byl zakládajícím členem skupiny Sursum (1910). Světovou válku (narukoval v listopadu 1916) prožil v Plzni, Rumburku, Vídni, slovinské Soči (zde vyzdobil freskami místní kapli) a na italské frontě.

Soustředil se především na **grafickou tvorbu**, v níž se zařadil mezi **nejvýznamnější české symbolisty**. Jeho expresivně pojaté práce, částečně podmíněné secesí, patří do oblasti fantaskního a démonického umění. Formálně jsou založeny na abstrahujícím primitivismu a jsou vedeny protestem proti křesťanské morálce, hledají zdroj lidského osvobození

v okultismu a spiritismu (kolorované kresby **Pláň astrální - Spiritistická sedánka**, 1906; **Pláň elementární - Pláň vášní a pudů**, 1907; cyklus leptů **Ženy**, do 1908; barevný dřevořez **Magie**, 1909). Nejznámější dílo je bezesporu **Krvavý román**, který i po literární stránce osobitě přetváří bulvární čtivo. Poté **Vigilie o hodině hrůzy** (1914), **Koruna bludařstva, to jest Postila kacířská** (1926) či **Dokonalá magie budoucnosti**. Jeho knížky **Šumava umírající a romantická** (1931) a **Receptář barevného dřevotisku** (1934) se řadí k nejvýznamnějším dílům české knižní grafiky. Po roce 1948, s výjimkou krátkého období "pražského jara", bylo jeho dílo až do listopadu 1989 fakticky na indexu.

Zemřel 10. května 1969 ve Studeňanech krátce po smrti své družky Anny Mackové; pět dní před smrtí byl jmenován zasloužilým umělcem.

V NAŠÍ KNIHOVNĚ JE MOŽNÉ SI VYPŮJČIT:

Josef Váchal: Církev a blouznivci: historie sektářství a bludařství; Krvavý román; Kus žvance a hrst tabáku: dopisy Josefa Váchala Ctiboru Šťastnému z let 1949-1958; Malíř na frontě: Soča a Itálie 1917-18; Mystika čichu; Šumava umírající a romantická a další.

Jiří Olič: Nejlépe tlačiti vlastní káru sám: život Josefa Váchala; Neznámý Váchal: život umělce.

